

EESTI MAASTIKUARHITEKTIDE LIIDU KUUKIRI 03/2019

EMALi kuukirja järgmine number ilmub 1. aprillil

juhatus: juhatus@maastikuarhitekt.ee

Kristiina Kupper (523 3340), Ülle Kunnus (514 7885), Laura Männamaa, Gerly Toomeoja

koordinaator: Reet Soans info@maastikuarhitekt.ee 5060 834

kuukiri: Minea Kaplinski minea@maastikuarhitekt.ee 5690 0694

EELTEADE: LIIDU 2019. AASTA ÜLDKOOSOLEK

Nagu juba mitmel aastal kombeks olnud, ühendame ka sel korral liidu üldkoosoleku maastikuarhitektuuri kuu tähistamisega. Selleks, et koosolekupäev oleks võimalikult sisukas, toimub enne üldkoosolekut seminar uutest maastikukujunduses kasutatavatest materjalidest. Õhtu lõpetuseks on kõigil võimalus koguneda ühisele koosviibimisele.

Seminar ja üldkoosolek toimuvad 17. aprillil Tartus.

Toimumiskoha ja ajakava osas saadame esimesel võimalusel täiendavat infot liikmete meililisti.

SEMINAR "PIET OUDOLFI DISAINIKEEL" 20.03

Eesti Maastikuarhitektide Liidu, Tallinna Botaanikaaija ja Anu-Kristin Tara Teenused OÜ koostöös ning Eesti Kultuurkapitali toel toimub 20. märtsil Tallinna Botaanikaaias (Kloostrimetsa tee 52) rahvusvaheline seminar "**Piet Oudolfi disainikeel**".

Seminari kava:

13.00—13.15 Tervitussõnad ja teema sissejuhatus - Kristiina Kupper ja Urve Sinijärv

13.15—13.30 Raamatust „Moodne maastik püsikute ja kõrrelistega“ - Meeli Müüripeal ja Jaan Mettik

13.30—14.30 Piet Oudolfi taimemaailm - maastikukujundaja Rasa Laurinaviciene

14.30—14.50 Kohvipaus

14.50—15.50 Kuidas töötab Oudolf? - maastikukujundaja Tom de Witte

15.50—16.50 dokumentaalfilmi "Five Seasons" vaatamine

Lisainfo [liidu kodulehel](#). Registreerimine [SIIN](#).

KUTSE ARHITEKTUURIPREEMIAID 2019 TÖÖGRUPPI

Sel aastal on Eesti Arhitektuuripremiate korraldusjärg jõudnud EMALi kätte ning meie õlul on nii galaõhtu organiseerimine kui ka kogu sündmuse peakoordineerimine.

Eesti Arhitektuuripremiad on meie arhitektuurivaldkonna aasta suurim sündmus, mis toimub juba viiendat korda. Ürituse eesmärk on tõsta arhitektuurivaldkond senisest enam ka avalikkuse huviorbiiti, tunnustada kolleege suurepärase töö eest ning suurendada ja elavdada erialadeülest koostööd.

Üritust korraldavad ühiselt EAL, ESL, EMAL, Arhitektuurikirjastus MAJA ning KulKa arhitektuuri sihtkapital. Arhitektuurivaldkonna aastapremiatega pärjatakse iga-aastaselt Eesti arhitektuuriaasta paremikku, kes selguvad erialaliitude ja KulKa konkursside käigus. Auhinnad antakse üle ühisel auhinnatseremoonial detsembri alguses, mis ongi kogu sündmuse tipphetk.

Sel aastal võõrustab arhitektuuriparemitku esmakordselt Tartu ning auhinnatseremoonia toimumiskohana on sõelale jäänud endine Kammivabrik. Maja on valmis suurteks üritusteks, seal on palju tühjust ja kõrgust, palju võimalusi eriliseks lähenemiseks. Lavastajale seame suuri ootusi luua lugu, mis meid läbi ruumi ühendaks ning inspireeriks.

Arhitektuuripremiate üritus on tegelikult aga palju laiem ulatusega kui kõigest kolme-neljasaja külalisesega galaõhtu. Tseremooniast tehakse otseülekanne, nominentide töid kajastatakse [virtuaalnäitusel](#) ning aastaraamatutes Eesti Arhitektuuripremiad ja Ruumipilt, eetrisse läheb arhitektuuriteemaline telesaade. Seda omakorda saadab laiem meediakõla nii erialases- kui massimeedias, mis kõik aitab kaasa sellele, et luua ühist inforuumi läbi mille saab avalikkus tutvuda Eesti arhitektuurivaldkonna paremikuga. Selle inforuumi sisu, toimimise ja efektiivsuse eest vastutamine ongi üks peakorraldaja olulisemaid ülesandeid.

2019. aastal on sündmuse peakorraldaja rolli esmakordselt enda kanda võtnud EMAL, kaaskorraldajad ja -taotlejad on EAL ja ESL. Töögruppi kuuluvad liitude juhatuse liikmed ja koordinaatorid, Kultuurkapitali esindajad ning Arhitektuurikirjastuse meeskond. Sündmuse peakuraatoriks on EMALi liige Aljona Galazan.

Seoses ees ootava suure, ent loodetavasti ka põneva ja väljakutseid pakkuva tööga otsime oma meeskonda täiendavaid vabatahtlikke, kes aitaksid seda suurüritust korraldada just meie, maastikuarhitektide, stiili ja vaibiga. Meilt oodatakse, heas mõttes, midagi erilist, värsket ja elamuslikku. Midagi mis oleks seda väärt, et inimesi pealinnast eemale meelitada :-).

Tahaksime ka kindlasti julgustada, et iga panus, ükskõik kui väike või suur, on abiks. On selleks pikaajaline korraldusabi või mõtete ja kontaktide jagamine, korraldusrongi järje peal hoidmine, põhimeeskonnal õlal patsutamine või abikäe ulatamine tseremoonia eel ja ajal, kus ka siltide kleepimine ning toolide lahti-kokkupanek juba kangelaslikku väärtusega. Igal juhul on sinu panustatud aeg ja oskused teretulnud.

Niisiis - kui asi pakub huvi, siis tule, räägime sellest! Just mõtete vahetamiseks ja plaanide pidamiseks toimub **12. märtsil kell 17:30 EMALis (Lutsu 5, Tartu, III korrus) arhitektuuripremiate infoüritus. Olete oodatud!**

Ühtlasi palume, et sa jagaksid enda kontakte [SIIN](#), kui (1) soovid panustada ja/või (2) vajad rohkem infot ja/või (3) osaled infoüritusel.

Luuakse ruumiloome meeskond, kes hakkab seisma kvaliteetse elukeskkonna eest

Vabariigi valitsus on otsustanud, et Rahandusministeerium koostöös Kultuuriministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga moodustab püsiva ruumiloome meeskonna. Töörühm kaasab ka teised seotud ministeeriumid, omavalitsuste üleriigilise liidu, ettevõtlusorganisatsioonid, õiguskantsleri esindaja ning teised vajalikud partnerid.

„Kvaliteetne elukeskkond on üldise heaolu osa ning kultuur elab ja areneb alati kindlaks kontekstis ehk ruumis. Ehitatud elukeskkonnal on selles eriti kaalukas roll. Sellepärast peavad kõik ruumiloome otsused muutma elukeskkonda sõbralikumaks, turvalisemaks, inspireerivamaks,“ loetles kultuuriminister Indrek Saar.

Valitsusele teeb ruumiloome meeskond konkreetsed poliitikaettepanekud jaanuariks 2020. Avalikust rahast makstavate toetuste planeerimise ja rakendamise põhimõtetesse lisatakse edaspidi elukeskkonna parendamise põhimõte

„Ruumiloome meeskonna töö muudab riiklike ruumilise arengu otsuste tegemise efektiivsemaks. Meil tekib pidev ja pikaajaline vaade Eesti ruumilisele keskkonnale ja selle arengule. Tänu sellele muutub elukeskkond kvaliteetsemaks, mis muudab Eesti atraktiivsemaks ettevõtjatele ja investoritele. Ka inimeste tervis on otseses seoses sellega, milline on see ehitatud keskkond, kus nad igapäevaselt viibivad,“ lisas Saar.

Ruumiloome meeskonna loomisele eelnes Riigikantslei ja Kultuuriministeeriumi korraldatud ruumiloome ekspertrühma töö, mille käigus kaardistati ruumiloome probleemistik ning pakuti välja võimalikult lahendused. Ekspertühma aruande kohaselt saab ja peab riik oma ruumilist keskkonda rohkem väärtustama tuues elukeskkonda puudutavate otsuste juurde kõik parimad teadmised väärtusliku ruumilise keskkonna kujundamiseks.

EELTEADE: EMALi, EALi ja ESLi suveseminar 5.-6. juulil Käsmus

Arhitektuurivaldkonna ühine suveseminar toimub sel korral Käsmus, kus juubelilaulupeo eel kohtume Lainela puhkekülas. Päevajuht on Hannes Hermaküla ja õhtul musitseerib Singer-Vinger. Põhitegevused toimuvadki kõik reedel, 5. juulil, nii et laupäeval 6ndal jõuate soovi korral nii rongkäiku kui kontsertidele. Kes siiski leiab aega arhitektuurile ka laupäeval, saab osaleda teemakohasel ekskursioonil. Seminari teema on täpsustamisel.

TÖÖPAKKUMINE: Planeerija-projektijuht Võru Linnavalitsuses

Võru linn otsib oma kollektiivi planeerijat-projektijuhti, kellele võimaldatakse paindlikku tööaega ning osalist kaugtöö võimalust.

Kandideerimise tähtaeg on **12. märtsil**. Lisainfo [SIIT](#).

TÖÖPAKKUMINE: ruumilise planeerimise spetsialist Rahandusministeeriumis

Rahandusministeerium otsib planeerimisspetsialisti. Kandideerimise eeltingimusteks on vähemalt 3-aastane töökogemus strateegiliste planeeringute koostamisel ning erialane haridus. Töötasu alates 1500 € bruto.

Kandideerimise tähtaeg on **4. märtsil**. Lisainfo leevi.laever@fin.ee

EKA avatud loengute sari

Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuri- ja linnaplaneerimise osakond kutsub kõiki kuulama avatud loengusarja, kus astuvad üles arhitektid ja linnaplaneerijaid üle kogu maailma. Loengud toimuvad aadressil Põhja pst 7, Tallinn. Lisainfo veebist www.avatudloengud.ee

Järgmised kinnitatud loengud on alljärgnevad:

14.03 - Lara Lesmes & Fredrik Hellberg // Space Popular // London

SEMINAR: Water in the City, 14-15. märts Lätis

Lõunanaabrid kutsuvad rahvusvahelisele seminarile, mis keskendub sellele, kuidas tulla linnades toime äkkvihmade poolt põhjustatud tulvaveega. Seminar toimub Läti vanimas pargis Annas Tree School'is. Osalustasu on 221 €. Lisainfo [SIIT](#) ning registreerimine [SIIN](#).

VÕISTLUSED:

TAB 2019 rahvusvaheline arhitektuurikoolide näitus

5. Tallinna Arhitektuuribiennaali TAB 2019 rahvusvaheline arhitektuurikoolide näitus "Kohutavalt ilus!" kuulub Tallinna Arhitektuuribiennaali TAB 2019 põhiprogrammi ning sellest on kutsutud osa võtma arhitektuuritüdengid ja arhitektid nii Eestist kui mujalt maailmast. Näitus "Kohutavalt ilus!" käsitleb kooli kui eksimist ja valesti tegemist võimaldavat kohta. Võistluse tähtaeg on **18. märts 2019**. Lisainfo [SIIT](#).

Eesti Taimekasvatuse Instituut otsib kunstikonkursiga skulptuuri

Riigi Kinnisvara AS koostöös Eesti Taimekasvatuse Instituudiga kuulutas välja kunstikonkursi, et leida sobivaim ideelahendus 2019. aastal Jõgevamaal valmiva Eesti Taimekasvatuse Instituudi teraviljade aretuskeskuse õuealale. Kunstikonkursi raames otsitakse avalikku ruumi rikastavat taieid, mis lähtuks aretuskeskuse arhitektuursest lahendusest ja ümbritsevast keskkonnast. Võistluse tähtaeg on **21. märts 2019**. Lisainfo [SIIT](#).

Kristjan Palusalu mälestusmärgi kunstikonkurs

Riigi Kinnisvara AS koostöös Tallinna Vanglaga kuulutas välja kunstikonkursi, et leida sobivaim skulpturaalne ideelahendus Kristjan Palusalu mälestusmärgile. Mälestusmärgi asukoht on planeeritud Tallinna uue vangla välisterritooriumil pääslahoonelõunapoolse otsa esisel asuv sillutatud plats. Osalemistaotluse esitamise tähtaeg on **5. aprill 2019**. Lisainfo [SIIT](#).

Veneetsia Arhitektuuribiennaali Eesti ekspositsiooni kuraatorikonkurs

Eesti Arhitektuurikeskus (EAK) kuulutab välja rahvusvahelise konkursi, et leida parim idee ja kuraator Eesti väljapanekule 2020. aastal toimival Veneetsia XVII arhitektuuribiennaalil. Võistluse eesmärk on leida parim ideekavand, mis tutvustab Eesti arhitektuuri ja linnaehitust ning tõstab meie arhitektide ja arhitektuurimõtte nähtavust maailmas. Kaheetapilise võistluse esimeseks etapi tähtaeg on **22. mail**. Lisainfo [SIIT](#).

Vastseliina linnuse välialad

ülevaate koostas: Katri Soonberg

MAASTIKUARHITEKTUURNE OSA: Lootusprojekt OÜ, koosseisus Kersti Lootus, Katri Soonberg, Siim Lootus, Kadri Uusen

EHITUSKONSTRUKTIIVNE OSA: Ehituskonstrueerimise ja katsetuste OÜ insener Silvia Ränd.

VÄIKEVORMIDE OSA, METALLITÖÖD: HN STEEL OÜ (Hansanova) skulptor Kalle Pruuden.

EHITUSE PEATÖÖVÖTT: Lomka SK ja Kurmik OÜ

VALGUSTUS: Silman elekter

Vastseliina Piiskopilinnuse Sihtasutuse poolt käivitatud projekti "Novum Castrum - keskaja teemapark" raames on Vastseliina Piiskopilinnuse ala saanud uue ja värskendava kaasaegse kihistuse. Projekti teostati kahes jaos, esmalt valmis uus Palverändurite maja (mis pälvis 2018. aastal Eesti Arhitektide Liidu aastapremia) ning 2018. aasta lõpuks ka linnuse välialad, mis hõlmavad parkla, endise sepikoja, Piiri Kõrtsi ja Palverändurite maja ümbrust ning linnuse varemete ala.

Lootusprojekt OÜ osales hankes, mille eesmärk oli teostada kogu linnusekompleksi hõlmav maastikuarhitektuuriline lahendus koos ajalooliste kabelimüüride markeerimise ja eksponeerimisega. Töö koosseisu kuulus ka Muinsuskaitse eritingimuste koostamine, mis oli kogu kompleksi projekti koostamise aluseks.

Vastseliina Piiskopilinnuse alal tegutsevat keskaja elamuskeskust haldab ja veab SA Vastseliina Piiskopilinnus. Tellija soov oli muuta kogu ala paremini ligipääsetavaks ja atraktiivsemaks ning eksponeerida ajaloolist kabelit. Peatorn ehk kabel on kogu ajaloolise linnusekompleksi süda ja selle kõige vanem osa, kus legendi kohaselt 1353. aastal sündis suur ime. Selle loo eksponeerimine oli tellija jaoks projekti üks olulisematest rõhuasetustest. Kuna kabeli müüride asukohta ei olnud linnusealal visuaalselt võimalik tuvastada, oli oluliseks eesmärgiks fikseerida arheoloogiliste uurimistööde abil kabeli täpne paiknemine. Lahendada tuli ilmastikukindlalt ja küllastajale mugavas asukohas ning hästi jälgitaval viisil kabeli kohta käiva info esitlemine kabeli asukohas (mis tutvustaks ime sündi ja püharisti). Räägiti isegi hologrammist või selletaolisest valgusefektist, mis kujutaks püharisti suurelt ja oleks nähtav juba maanteelt linnuse alale lähenedes. Lõpplahendusena sai püharist endise kabeli altari asukohas markeeritud valgustatud skulptuurina, mis paistab maanteelt lähenejale erinevatest vaatesihtidest.

Alustuseks olid meie kasutada mõned eksperthinnangud ja ka varasema arhitektuurikonkursi jaoks kogutud lähtematerjalid ning

võidutöö, mis nägi ette kabeli hoone ehitust ja müüride eksponeerimist. Uurisime vanu plaane ja fotosid, ajaloolist õiendit, varasemaid arheoloogide poolt koostatud uuringuid. Kuna linnusealal endal on juba palju sisu nii visuaalselt kui taustaloona, siis meie eesmärk oli võimalikult vähe sellesse sekkuda ning üksnes aidata loo eksponeerimisele kaasa. Eriti huvitav on minu jaoks selliste ajalooliste kihtidega alade puhul projekteerimise protsess. Alguses on lähtematerjal üks suur virr-varr, kus on palju killustatud infot. Kui kõik on lõpuks ühele plaanile visuaalselt nähtavaks koondatud, siis hakkavad vaikselt välja joonistuma olulised ja vähem olulised teemad/elementid ning lõpptulemuseks on selge pilt ja kontseptsioon. Arhitektuurikonkursi võidutöö nägi ette Kabeli müüride asukohale klaaslaega hoone ehitamist ja müüride väljakaevamist. Muinsuskaitseamet, olles lahenduse varasemalt kooskõlastanud, taolisi sekkumisi siiski ei soovinud. Varasemaid arheoloogilisi uuringuid vaadates ning olukorda kohapeal hinnates selgus üsna ruttu, et terviklikke eksponeeritavaid müüre tegelikult ei olegi. On ainult kivirüü, kus arheoloogid said hiljem surfidega kabeliehitise kolmes nurgas fikseerida seinte arvatava ulatuse ning esimese korruse põranda kõrguse. Kuna kõik, mis veel müüridest säilinud, oli juba rusu all turvaliselt nõ konserveeritud, siis oli ainuvõimalik lahendus jätta rusuhunnik puutumata ning proovida leida mõni muu eksponeerimise moodus. Seda enam, et müüre on linnuse alal juba praegugi eksponeeritud. Nii saigi kogu ala kontseptsiooni aluseks võetud eesmärk võimalikult vähe kaevata ning pigem täita ja olemasoleva ruumi potentsiaali ära kasutades rikastada ala uute funktsioonidega - valgustatud jalgrajad, viidad, infostendid, erinevad istumiskohad, lava, vaateplatvormid, altar, sobiva ajutise varikatuse paigaldamise võimalus.

Soovisime esialgu markeerida kabeli mahtu ruumilisena (metallraamid või postid, millele saaks ka vajadusel ajutise telkkatuse paigaldada, ideid oli mitmeid), kuid lõpliku lahendusena, mis rahuldab ka Muinsuskaitseametit, sai markeeritud põrandapinna ning osaliselt ka 3,8 m paksuse kabeli välisseina ulatus, mis aitavad aimata ja ette kujutada kunagist hoonet. Markeeritud põrand otsustati (koostöös muinsuskaitse spetsialistidega) markeerida 1,7 m kõrgemal ajaloolisest põranda pinnast. Seda põhjusel, et olemasoleva kivikuhila konserveerimise eesmärgil jäeti ajaloolise põranda kaitseks 0,5 m tätepinnast ning uus põrand koos vaivundamentidega ja täitega paigutati omakorda selle kaitsekihi peale. Markeeritud said ka kagutorni põrand, millest kujunes torni müüride vahele lava, ning põhjatorni seinte ulatus isteplatvormina.

Kõikidele väikevormidele nägime ette kruvivai-vundamendid ning pidime arvestama olukorraga, et väikevormide asukohad võivad ehituse käigus muutuda, kui mõni neist satub juhtumisi ajaloolise müüri kohale (vanade müüride väga täpset paiknemist ei ole võimalik ilma täieliku väljakaevamiseta tuvastada).

Muinsuskaitseameti soov oli, et välistataks müüride peal kõndimine. Sellest tulenevalt, ja ka olemasolevaid liikumisradu arvestades (käiakse ju eelkõige kohtadest, kust pääseb hästi ligi), proovisime vanu plaane aluseks võttes teerajad projekteerida müüride vahelistele aladele. Esiolgu tundus loogiline, et vanad müürid on vallid linnuseala mikromaastikus, kuid kuna linnuse alal on olnud mitmeid kaevamisi, siis tekkis kahtlus, et äkki on vallid just müüride pealt ära kaevatud rusud. Kuna vanad kaardid ei ole väga täpsed, siis ka neid aluseks võttes ei läinud pilt selgemaks. See oligi koht, kus me lihtsalt andsime endast parima, et loogiliselt nähtavat geolusel fikseeritud struktuurigeomeetriat hinnates ning seda vanade plaanidega võrreldes teerajad müüridest eemal hoida. Kaevamisega kõigi müüride asukoha fikseerimine ei tulnud kõne alla. Kabeli müüride rusudele, kus oli oht, et võibolla hakatakse müüridel kõndima nagu varasemalt on seda tehtud, panime sissetallatud teeradadele kukeharja mattide katte. See idee oli pehmem alternatiiv piirdeaiale, mis oleks olnud arusaamatu vöörojekt. Lähtusime ideest, et kui alal on korrastatud teed, mis on loogilised ja ühendavad põhilisi huvikohti, siis ehk liigutakse vähem otse üle haljasala ja ikka pigem mööda teed.

Linnusealal oli juba üsna tihe teedevõrgustik välja kujunenud. Need rajad olid selle mikromaastiku iseloomulikud osad. Uute teede rajamisega kartsimine, et korrastatud teed võivad mõjuda liiga tehiskult ja hakkavad vöörojektina domineerima. Otsustasime katsetada varemete alal spetsiaalset sõelmesegu, mis koosnes purustatud punastest tellistest, graniitsõelmetest ja kruusast, et tekiks olemasolevate teeradade katile sarnane pind.

Valgustuslahenduse idee oli markeerida käigurajad ning eksponeerida müüre, et säiliks paiga müstilisus. Mastvalgusteid kasutasime parkla alal, Sepikoja platsil maantee ääres ning teenindustee ääres.

Kabel, altar ja rist.

Tellijal oli väga avatud ideedele ja usaldas projekteerijat täielikult. Kuigi esialgne eelarve ei võimaldanud kõigi ideede teostamist, siis õnnestus vaimustunud Tellijal leida lisavahendeid, mis on täiesti vastupidine tegevus tavapärasele projekti kärpimisele. Huvitav oli koostöö skulptor Kalle Pruudeniga, kes tunneb hästi metallitööd. Seoses Piiri kõrtsi ala läbiva kohaliku maanteega tuli koostööd teha ka Maanteeametiga, kes meie üllatuseks paralleelselt asus projekteerima tee ületuskohta kõrtsi ees ohtlikul lõigul. Ületuskoht sai ka valmis ehitatud enne, kui linnusealal ehitustegevus algas. Koostöö sujus hästi kõigi osapooltega. Mitmekülgse meeskonnaga tuleb projekt alati tugevam, kontseptsioon selgem ning detailid paremini läbi lahendatud.

Maanteeäärsel sildil paigaldamine.

Kabel võeti kasutusele juba ehituse ajal.

Fotod: SA Vastseliina Piiskopilinnus